

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Magnum Matrimonij Sacramentum Casibus Practicis
Expositum**

Reutlinger, Ignaz

Augustæ Vindelicorum, 1716

VD18 10508716

Casus secundus Adulteræ de sua obligatione solicitæ circa
manifestationem prolis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40059

C A S U S S E C U N D U S

*Adulteria de sua obligatione solicita circa manifestatio-
nem prolis.*

Bertilia viri nobilis uxor è quatuor filijs , quos genuit , secundò-genitum concepit ex adulterio ; dubia nunc est , an tenetur manifestare , etiam cum periculo vitæ , & famæ , hanc suam prolem esse spuriam , ne alij legitimi patientur damnum ?

Q. An ad hoc obliganda sit , saltē in articulo mortis ?

S Y N O P S I S.

1. *Anteneatur adultera , si aliter damnum aliorum avertere nequit , delictum suum manifestare ?*
Referuntur diversæ Sententiae.

2. *Sed reiiciuntur , ac primò quidem , quæ docet , debere Adulterium manifestari filio ex eo genito.*

3. *Minùs placet opinio , quæ dicit , debere crimen commissum revelari Ma-
rito.*

4. *Sat-*

4. Statuitur, nullam esse obligationem manifestandi unquam suum delatum cum periculo vita, aut famæ.
5. Apponuntur tamen aliquæ limitationes.
6. An obligetur adultera saltem in articulo mortis?

1.

In ago h̄ic, ad quid obligetur adultera, ne damnum patiatur vel Maritus in alienatione pro-
lis non suæ, vel alij liberi legitimi ratione hæreditatis, dotis, & simili-
lum, quod illa utique debet aver-
tere, quantum potest sine propriæ
vitæ, & famæ periculo, & com-
pensare ex paraphernis, lucro in-
dustriali, alijsque modis, quæ ad
aliam quæstionem ab hac diversam
pertinent. Solùm h̄ic queritur, an,
si hac ratione damnum plenè com-
pensare non potest, tenetur cri-
men suum manifestare, ne propter
spurium alij patientur detrimen-
tum?

Diversæ hac in re AA. opiniones sunt. Affirmant aliqui debere eam revelare, filium esse illegitimum; alij negant. Qui affirmant, nec quidem ipsi inter se convenient, nam aliqui ex-
cludant, debere eam hoc revelare ipsi-
met filio, eumque inducere ad dimittendam hæritatem veris hæredibus,
quæ opinio adscribitur Richardo.

Alij dicunt, adiuteram debere hoc revelare Marito, ut assignet hære-
ditatem veris, & legitimis hæredi-
bus, quæ tentatio tribuitur Holtien-
sti, Majori, & Adriano, qui pu-
tant, hoc fieri debere etiam cum pe-
riculo vita, ac famæ, quibus accedit
Sotus L. 4. De Iust. q. 7 art. 2. quo-
ad hoc, quod cum iisdem existimet,
debere adulteram crimen suum ma-
nifestare, quando hæritas ampla
est, & copiosa, v. g. Marchionatus,
Ducatus, Regnum, Comitatus, &
hujusmodi, tunc enim opinatur,
teneri eam ad revelationem sui adul-
terij, non obstante vita periculo,
aut famæ.

2. Nulla ex istis sententijs mihi placet, quia omnes denique in hoc
conveniunt, adulteram etiam cum
discrimine suæ vita, & famæ teneri ad
revelationem sui delicti, quamvis ci-
tati Authores in modo revelandi dis-
crepant. Igitur contra primam opini-
onem, quæ dicit debere crimen
revelari ipsim filio spurio, sic pug-
no: vel credet filius Matri affirmanti, vel non creder? Si creder,
non eo ipso etiam credibile statim est,
quod

quod filius eapropter hereditatem sit dimissurus; nam experimur quotidie, quam patici ita perfecti sint, ut propter justitiam servandam in foro conscientiae dimittant magnas possessiones, quas in foro externo tenere possunt. Magis presumere Mater poterit, filium, eti fortassis in animo credit; verbis tamen negaturum esse, neque ideo cessurum hereditate, sed potius omnia litibus, & tumultibus misstrum: igitur cum incertum sit, ex hac relatione filio facta secuturam ejusdem correctionem, & restitutionem habituram esse effectum, non debet ipsa se exponere certo periculo defamationis apud suum filium, quem per hoc ipsum conisciet in magnos animi aestus, sequique apud illum redet invilam, quo modo aget imprudenter: potius ergo cogitet, quam diu dubium est, an revelatio sit profutura, meliorem esse conditionem possidentis, consulatque famae, quam huc usque possidet.

Quod si autem filius non credit, prout sane non tenetur credere, etiamsi ipsa cum juramento, vel in articulo mortis affirmet, eum esse spurium, isque etiam sciat, ipsam aliquando adulterium commisisse, ut ait Lessius L. 2, De Iust. c. 10. n. 51. & Glossa in c. Officij. 9. De Fanit. & Remission. V. Deneganda, quod etiam recepta Regula apud Iuristas probat, quæ dicit, quod alleganti propriam turpitudinem nulla fides de-

beatur, quando affirmat aliquid cum alterius præjudicio, quemadmodum fieret in casu praesente. Tum denique quia, cum ipse & suā, & publicā aliorum opinione sit legitimus, non tenetur cum tanto suo incommodo se reputare illegitimum, nisi certò convincatur innegabili aliquatione. Si igitur non credit, quid tunc sequitur ex revelatione hujus adulterie facta filio? Duplex fructus sequetur, sed uterque acerbus. Primus est diffamatio ipsius mulieris; Secundus est, quod eo ipso, quia non credit, hereditatem nihilominus aditus sit, & forte cum aliquo remorsu conscientiae, nec sine omni dubio, ac proinde non sine mala fide.

3. Minus placet, quod sicut, debere hoc revelare Marito, sic enim rursus se ipsam mulier diffidaret apud maritum. 2. Exponeret se probabili mortis periculo, ipsumque Maritum periculo uxoricidij, si sit Zelator sui honoris, ut multi, imo plerique sunt in hoc puncto, qui propter hujus tam enormem lasciviem uxores non raro occidunt; aut saltem timere debebit ista mulier, ne suo Marito perpetuo odio futura sit; ne domo exturbetur, vel saltem repellatur ab actu conjugij. Præterea si Maritus uxori crederet, non posset a spurio auferre hereditatem, nisi in foro publico probaret, filium hunc esse spurium, sic vero iterum diffi-

Sfff

diffi-

diffamaretur mulier coram tota patria; diffamaretur etiam filius, & in maritum non levis macula redundaret: ad ista autem omnia mala, quæ probabiliter eventura essent, non debet se mulier exponere propter incertum bonum hæreditatis restituendæ.

Similiter non approbat Covarruyas in Regulam Peccatum p. I. n. 8. eam cautelam, qua usq; est vidua quædam, ut refert ex Alciato: ea, cum plures liberos haberet, quorum unus conceptus erat in adulterio, ijs accessitis jam morti proxima dixit: filij mei! unus vestrum est natus ex adulterio, & ideo bona mei mariti detinebit indebet; ego vero priusquam ex hac vita migrem, ne moriar in hoc peccato, eum vobis nuncupare intendo, nisi vos invicem remiseritis omne jus, quod habet alter adversus alterum. Tunc filij, cùm quilibet de se ipso dubitaret, mutuò se ipsos ab onere absolvebant, & liberarunt; jusque invicem sibi remiserunt: hanc, inquam, cautelam non probat Covarruyas, ut nec Sayrus in Clavi Regia L. 8. c. I. n. 15. tum quia Mater, licet non explicet privatim, quis illorum sit spurius, se ipsam tamen infamat adulterij apud eos omnes, ad quod nullo modo tenetur; nec debet hoc facere regulariter loquendo, nisi jam antea lœsa sit ejus fama, & publicè suspecta fuerit ex argumentis non levibus, & temerarijs de adultere-

rio, ipseque etiam filius, quod ex adulterio genitus sit, qui ante reputabatur pro legitimo, ut advertit Pirhing n. 22. not. 4. *De Panit. & Remiss.* Non probatur ulterius dicta cautela, quia hac ratione non tollitur damnum illatum ex adulterio, nec sit sufficiens liberatio, siquidem mutua hæc absolutio spontanea non est, cùm fiat ab unoquoque ignorantе, ac timente, ne ipse sit ille spurius, quam alioquin non facturus esset: involuntaria igitur est, & quasi coacta, ac consequenter utilis, minimeque attendenda, quia revera legitimi nullum ex ea commodum habent, sed adhuc damnum patiuntur, nec enim quisquam ex ijs remisisset, si certò sciret, alterum fratrem in adulterio conceptum fuisse, sed consentit huic liberationi metu coactus, dum quisque eorum timet, ne ipse à Matre spurius esse manifestetur, unde consensus iste sufficiens non est.

4. Denique Dico in genere, sive hæreditas magna sit, imò amplissima, vel primogenitura, atque etiam integrum regnum ad spuriū devolvi deberet, sive sit exigua; sive mulier nobilis sit, sive non, non obligatur adultera prodere suum adulterium cum periculo vitæ, vel famæ, quamvis certa spes esset, per criminis revelationem damnis hæredum occursum iri. ita Less. L. 2. *De Iust.* c. 10. dub. 7. n. 53. & seqq. Bonac. q. 4. *De Matr. p. 15. n. 20.* Azotom.

3 L. 5. c. 6. q. 24 Laym. L. 3. tr. 3. p.
 3 c. 14. n. 1. Dicastillo L. 2. De Iure
 & Iust. tr. 2. disp. 7. dub. 9. n. 190. &
 seq. Jo. Medina Cod. De Restit. q. 3.
 conclus. 2. caus. 4. Navarr. in Ma-
 nuali c. 16. n. 44. Eman. Gonzalez
 in c. Officij. De Pœnit. & Remiss. n. 2.
 Vivianus, Pirhing, alijque in idem
 capitulum, atque hanc vocat Azor
 sententiam veriorem, & communem
 opinionem Theologorum, & Ca-
 nonistarum: idemque admittunt ci-
 tati Authores, sive vita perclitetur,
 sive fama. Pauci alij quidam de fa-
 ma negant, et si de vita concedant.
 Sed ratio eadem stat pro utroque:
 igitur probatur assertio: quia nemo
 tenetur, ut restituant bona infe-
 rioris ordinis, jacturam facete bono-
 rum ordinis altioris: at bonum vi-
 ta est ordinis superioris, & pretiosius
 auro, & gemmis, cum vita non so-
 leat estimari pecunia; quod ipsum
 de fama dicendum est, nam contra
 rectam rationem ageret, qui huic
 pecuniam, aut bona fortuna præop-
 taret, cum dicat sapiens Prov. 22.
 melius est nomen bonum, quam divitiae
 multæ: ergo vita, & fama, quæ ad
 ædificationem proximi necessaria est,
 commutanda non sunt pro bonis for-
 tunæ, quantumcunque magnis, ac
 consequenter ad hoc impediendum,
 ne hæreditas, vel etiam regnum ad
 spuriū devolvatur, vita & fama
 exponi non debent.

Confirmatur ista opinio efficaciter
 ex c. Officij. De Pœnit. & Remiss. ibi

mulier quædam, cum prole careret,
 timeretque, ne bona mariti ad alios
 devolverentur, succo herbarum,
 quem potavit, id effecit, ut venter
 ejus intumesceret, sicque se gravidam
 fingens, partum alienum supposuit,
 ex metu autem mariti non ausa est
 ipsi hoc facinus detegere, qui eam
 prolem credebat, indubitate esse
 suam. Consultus igitur Pontifex
 Innocentius III. ab eo, cui hoc ipsa
 confessa fuerat, utrum durante hac
 fraude pœnitentia ei injungenda
 sit; ita respondit: quod sicut mulieri,
 quæ ignorantie marito ex adulterio prolem
 suscepit, quamvis id viro timeat aperire,
 non est pœnitentia deneganda, ita nec isti
 debet pœnitentia denegari, maxime si ad
 alienos timeat bona hæreditaria viri de-
 voiri, sed competens satisfactio per discre-
 tum Sacerdotem ei injungi debet, quo ca-
 none Pontifex argumentatur a pari-
 tate criminis suppositi partus in præ-
 gnatione facta, qualis fuit ista, & in
 prole suscepta ex adulterio, utrobi-
 que enim metus impedit, ne uxor
 suum delictum marito detegat; utro-
 bique eodem modo fallitur maritus,
 existimans, alienum esse filium suum
 legitimum, & quidem cum damno
 legitimorum, si qui adsunt, quibus
 à ipurio eripitur pars hæreditatis,
 mulieremque Papa excusat ometum,
 quia ex justa causa timeret crimen Mari-
 to detegere, quin addat, metuerit
 né periculum vice, an famæ, an
 perpetuae offensionis, sed loquitur
 in genere.

S. 5. Circa

5. Circa

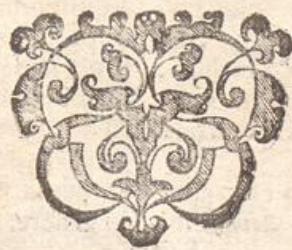
5. Circa periculum fame advertit nihilominus Lessius n. 37. ut suprà jam innut ex Pirhing, quæ dicta sunt, intelligenda esse de muliere honesta conditionis, & quæ pro tali passim habeatur; hæc enim propriè est bonæ famæ, nam si suspecta sit, tunc, nihil vira periclitetur, non est fama præterenda.

Præterea judicat idem Author cum alijs, unum adhuc dari posse casum, in quo inulier teneatur manifestare, filium esse spuriū, etiam cum periculo vitæ, & famæ, & sic obligatam esse, impedire illius successionem, si esset perditis moribus, ita ut ex ejus dominatu timeretur mala reipublicæ administratio, legitimus autem esset optimæ socii, tunc enim adultera teneretur rem manifestare, posthabito vitæ, & famæ dispendio, non quidem propter restitutionem hereditatis, sed propter damnum commune re publicæ, quod multo plus valet, quam vita unius personæ private, adeoque hæc obligatio potius provenit ex Lege Charitatis, vel Justitiae legalis, quam commutativa: extra hunc verò casum

semper præponderat vita, & fama, quæ bona sunt ordinis altioris, neque exporti debent pro reparandis damnis inferioris ordinis, quale est damnum hereditatis, vel Successionis.

6. Sed nunquid saltem in articulo mortis consuli debet tali fæminæ, ut adulterium suum detegat vel ipsa, vel ut jubeat id manifestari per Confessarium, postquam ipsa defuncta fuerit?

Resp. Quoad utrumque negativè cum Azor, & Bonacina, sive ipsa sit morti vicina, sive Maritus, nam potest accidere, ut vel iste, vel ipsa mortis periculum evadat, & postea homicidium committatur; solent enim mariti ad nodum impatientes esse adulterij uxoris; quod homicidij periculum non cessat etiam tunc, si revelatio criminis ex voluntate adulteræ per Confessarium fiat, postquam defuncta fuerit, quia habentur exempla, ut notant dictus Azor, & Dicastillo, quod maritus, hoc audito, postea occiderit Confessarium, filium adulterinum, & adulterum, proinde hoc iusta istos Authores consulendum non est.

INDEX